

Asia: VN/7050/2023

Utkast till riksomfattande program för ungdomsarbete och ungdomspolitik (RUNGPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Regeringens ungdomspolitiska mål och åtgärder; Korg 1: Varje ung har en väg som leder framåt

- En fungerande och enhetlig elevhälsa kräver satsningar. Det behövs bättre strukturer på skolnivå för samarbete mellan utbildningssektorn och social- och hälsovården.
- Civilsamhällets roll bör förtydligas i programmet. Inom det förebyggande arbetet är tredje sektorn en viktig samarbetspart som bör inkluderas i planering. T.ex. Folkhälsan som med STEA stöd upprätthåller vänelevs- och turoverksamhet i de svenskspråkiga skolorna, något som bidrar till delaktighet, ansvarstagande, gemenskap och inkludering samt förebygger mobbning och diskriminering.
- Åtgärderna mot rasism och diskriminering bör framgå tydligare.
- Skolans möjligheter att skapa förutsättningar för fysisk aktivitet och en rörlig vardag bör stärkas. Hälsosamma levnadsvanor ger också på sikt stora hälsovinster för både individen och samhället. Mera insatser behövs för att alla ska hitta en hobby, särskilt de unga som löper risk för utslagning. Fritidsverksamheten skall vara kravlös och inte prestationsinriktad. Samarbetet mellan den offentliga och tredje sektorn behövs för att utnyttja resurserna optimalt.
- Det är bra att tillgången, på båda nationalspråken, till ungdomsverkstäderna lyfts upp. Deras betydelse är stor för att minska antalet unga som står utanför arbetsliv och utbildning. Finansieringen bör vara stabil och inte vara beroende av projekt.

Regeringens ungdomspolitiska mål och åtgärder; Korg 2: Mångsidig kunskap och verktyg för att stödja ungas psykiska välbefinnande

- Det är bra att programmet lyfter upp att tillgången till mentalvårdstjänster förbättras. Det behövs också mera tjänster med låg tröskel, även på svenska.
- Folkhälsan vill betona att mera insatser behövs för det hälsofrämjande arbetet så att psykisk ohälsa förebyggs. På sikt är den enda mänskligt och ekonomiskt hållbara lösningen är satsa på promotiva och preventiva åtgärder för att unga ska må bra.
- Vi ser även risker med stor fokus på diagnostisering, såsom NPF. En diagnos ska inte vara en förutsättning för att få hjälp i en svår vardag. Det är viktigt att inte enbart fokusera på individen utan skapa miljöer i skola och fritid som möjliggör att unga kan vara trygga, kunna koncentrera sig och utvecklas optimalt. Kunskapen om hur hjärnhälsa kan främjas bör utnyttjas bättre.
- Det är fint att programmet också lyfter upp vikten av stödet till familjer och föräldrar.
- Enligt skolhälsoenkäten (THL 2023) mår svenskspråkiga ungdomar sämre än de finskspråkiga och det tar länge tid för dem att få hjälp. Detta kräver åtgärder för att trygga likvärdig behandling.
- Det digitala ungdomsarbetet ger ökade möjligheter för tillgänglighet också för unga som lever i en geografisk eller språklig glesbygd. Folkhälsans Ungdomslokal.fi har goda erfarenheter av att skapa en trygg miljö med vuxennärvaro och verksamheten som utgår från ungdomarnas behov.
- Det är bra att kunskapen om naturens och utevistelsernas effekter på hälsa tas upp i programmet.
- Ungdomskompetenscentren har en viktig roll i att stärka kunnandet hos personal, såsom ungdomsarbetare och fritidsledare även på svenska. Deras förutsättningar för att erbjuda fortbildning och nätverkssamarbete bör tryggas. Stöd och fortbildning i att stärka psykiskt välbefinnande behövs också för pedagoger och elevvårdspersonal.

Regeringens ungdomspolitiska mål och åtgärder; Korg 3: Ungas välbefinnande stöds genom ökad delaktighet, gemenskap och trygghet

- Konkreta åtgärder och uppföljning behövs för att ta itu med strukturell rasism och skapa fungerande strukturer för likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering oberoende av grund.

Resurser behövs inom alla sektorer för att förebygga och ingripa i hatretoriken och hatbrott. I läroplanen på alla stadier bör fostran om mänskliga rättigheter, lika behandling och demokrati ingå. Statlig finansiering för civilsamhällets aktörer bör tryggas för att främja delaktighet och ickediskriminering. Det behövs en hållbar finansieringsmodell för aktörer inom tredje sektorn så att de på bästa möjliga vis stödjer den offentliga sektorns insatser.

Riktlinjer för stödet till ungdomsarbete och ungdomsverksamhet

Vi stöder målen i RUNGPO men önskar att de formuleras efter remissrundan mera konkret och tilldelas behövliga resurser.

Programmet har stark betoning på det kommunala ungdomsarbetet. I det fortsatta arbetet önskar vi att civilsamhällets organisationer involveras bättre och att deras arbete inkluderas tydligare i programmet. Särskilt inom ungdomsarbetet på svenska har medborgarorganisationerna en stor roll.

- Prioriteringar för godkännande av rätten till statsbidrag för kompetenscentrum på ungdomsområdet

Folkhälsan förbund är del av KC NUOSKA och haft också ansvar för att samordna den svenskspråkiga verksamheten mellan de sex KC:n. Med den erfarenheten föreslår vi att man för att garantera tvåspråkigheten bör beakta:

1. att kompetenscentren arbetar fram språkplaner, som riktas till UKM i samband med ansökan om finansiering
2. att inom KC-strukturen ha minst ett kompetenscenter med svensk- eller tvåspråkig huvudman samt minst en svenskspråkig delaktör per KC.
3. Att varje kompetenscenter har minst en person som på heltid ansvarar över den svenskspråkiga verksamheten
4. Att finansiären (UKM) ger tydliga riktlinjer för vad som förutsätts av omfattningen av det svenskspråkiga kompetenscenterarbetet. Riktlinjerna behöver kopplas till redovisning och rapportering av resultat.
5. Att det finns en samordnare för den tvåspråkiga verksamheten med tillräckliga resurser, tydlig uppdragsbeskrivning och mandat.

Programmet föreslår att inom KC verksamheten produceras utrednings- och forskningsdata. Utredningar är en viktig del medan enligt oss kompetenscentren inte ska syssla med forskning utan använda de forskningsresultat som finns för att utforma kunskapsbaserade verksamhetsformer och arbetssätt.

Finlands mål för det internationella och europeiska samarbetet på ungdomsområdet

-

Andra synpunkter på programme

I det fortsatta arbetet är det viktigt att komma vidare till mer konkreta och systematiska åtgärder. Vi ser att tredje sektorns kunskande och arbete bör bättre tas tillvara i det fortsatta arbetet.

Hagmark Viveca
Folkhälsans förbund rf